

Postanowienie z dnia 19 kwietnia 2004 r.

I PK 56/04

W sprawie dotyczącej zapłaty wynagrodzenia na rzecz współtwórców pracowniczego projektu wynalazczego po stronie powodów nie zachodzi współuczestnictwo konieczne. Każdy z twórców może wystąpić z odrębnym pozwem o zapłatę należnej mu części wynagrodzenia.

Sędzia SN Katarzyna Gonera

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 19 kwietnia 2004 r. sprawy z powództwa Edwarda W., Przemysława B. i Stefana W. przeciwko Wytwórni Urządzeń Chłodniczych „P.-D.” Spółce Akcyjnej w D. o zapłatę, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 maja 2003 r. [...]

o d r z u c i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z 13 maja 2003 r. [...] oddalił apelację strony pozwanej - Wytwórni Urządzeń Chłodniczych „P.-D.” SA w D. od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z 14 listopada 2002 r. [...], którym zasądzono od strony pozwanej na rzecz powodów Edwarda W., Przemysława B. i Stefana W. po 5.801,81 zł z ustawowymi odsetkami tytułem wynagrodzenia za stosowanie pracowniczego projektu racjonalizatorskiego nr 3/94.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości kasacją pełnomocnik strony pozwanej. Kasacja została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów § 16 ust. 1 Załącznika do zarządzenia Ministra - Kierownika Urzędu Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń z dnia 31 stycznia 1986 r. (M.P. z 1986 Nr 12, poz. 87), według którego zostały obliczone efekty ekonomiczne projektu wynalazczego nr 3/94, chociaż powinny być - w ocenie skarżącej - naliczone na podstawie § 24 ust. 5 tego załącznika.

Wskazując na powyższą podstawę, pełnomocnik pozwanej wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

W kasacji oznaczono wartość przedmiotu zaskarżenia na 17.405,43 zł i nie wskazano okoliczności uzasadniających przyjęcie kasacji do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawana sprawa jest sprawą o prawa majątkowe, a zatem do oceny dopuszczalności kasacji ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia ma zastosowanie przepis art. 392¹ § 1 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, kasacja nie przysługuje w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, a w sprawach gospodarczych - niższa niż dwadzieścia tysięcy złotych.

W rozpoznawanej sprawie powodowie domagali się zasądzenia na ich rzecz wynagrodzenia za stosowanie przez stronę pozwaną pracowniczego projektu racjonalizatorskiego ich autorstwa. Sąd Okręgowy zasądził na rzecz każdego z powodów wynagrodzenie w wysokości 5.801,81 złotych z ustawowymi odsetkami. W stosunku do żadnego z powodów wartość przedmiotu sporu, wyznaczająca również wartość przedmiotu zaskarżenia apelacją i kasacją, liczona osobno, nie przekroczyła kwoty dziesięciu tysięcy złotych.

Rozważenia wymagało, czy prawidłowo została oznaczona przez stronę pozwaną wartość przedmiotu zaskarżenia. Skarżąca oznaczyła tę wartość na kwotę 17.405,43 złotych, stanowiącą sumę zasądzonych na rzecz powodów wynagrodzeń. Strona pozwana podniosła w kasacji, iż z chwilą dokonania przez powodów wynalazku powstało na ich rzecz wspólne prawo wynikające z jego autorstwa. Według skarżącej „współuczestnictwo w wynalazku ma charakter wspólności łącznej”, zaś między jego współtwórcami istnieje współuczestnictwo konieczne. Legitymacja procesowa przysługuje współuczestnikom koniecznym jedynie łącznie, a nie oddzielnie każdemu z nich, co ma wpływ na oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia kasacją.

Odnosząc się do powyższego stanowiska strony pozwanej, należy zauważyć, iż dokonanie przez dwóch lub więcej współtwórców wynalazku prowadzi do powstania wspólności prawa wynikającego z autorstwa projektu. Jednakże przedmiotem

niniejszego sporu nie jest - wbrew twierdzeniom skarżącej - prawo do autorstwa projektu, które ma charakter prawa osobistego (niemajątkowego), lecz prawo do wynagrodzenia należnego współtwórcom pracowniczego projektu racjonalizatorskiego. Wynagrodzenie to jest określone procentowo w stosunku do całości wynagrodzenia obliczonego w stosunku do uzyskanych efektów. W konsekwencji, w sprawie dotyczącej jedynie zapłaty wynagrodzenia na rzecz współtwórców pracowniczego projektu wynalazczego nie zachodzi po stronie powodów współuczestnictwo konieczne. Powodowie będący współtwórcami pracowniczego projektu racjonalizatorskiego nr 3/94 zgodnie określili sposób podziału wynagrodzenia należnego im za stosowanie przez stronę pozwaną ich projektu, oświadczyli bowiem, iż wynagrodzenie to dzielą między siebie po 1/3, zaś w pozwach ściśle określili żadaną przez każdego z nich kwotę wynagrodzenia. Każdy z powodów (współtwórców) mógł wystąpić z odrębnym pozwem przeciwko stronie pozwanej i nie było podstaw do stosowania wobec pozostałych współtwórców art. 195 k.p.c. W sprawie o zapłatę wynagrodzenia powodów łączy współuczestnictwo materialne, które jednak nie jest współuczestnictwem koniecznym. W rozpoznawanej sprawie zostały wniesione dwa pozwy, w których każdy z powodów żądał (ostatecznie) zasądzenia na jego rzecz od strony pozwanej wynagrodzenia w kwocie po 16.672,25 złotych. Sprawy Edwarda W. i Przemysława B. zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą Stefana W. Sąd Okręgowy zasądził na rzecz każdego z powodów wynagrodzenie w tej samej wysokości - po 5.801,81 złotych. W odniesieniu do żadnego z powodów wartość przedmiotu zaskarżenia kasacją nie przekroczyła dziesięciu tysięcy złotych.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 13 grudnia 1996 r., I PKN 43/96 (niepublikowanym), wydanym w sprawie rozpoznawanej w wyniku połączenia spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, stwierdził, że wartość przedmiotu zaskarżenia odnosi się do każdej z odrębnych spraw objętych wspólnym wyrokiem i bezzasadne byłoby przyjęcie jako przedmiotu zaskarżenia łącznej wartości kilku przedmiotów zaskarżenia. Nie decyduje bowiem suma poszczególnych przedmiotów zaskarżenia, ale wartość każdego z osobna. Ze względu na to, że w stosunku do żadnego z powodów wartość przedmiotu zaskarżenia, liczona osobno dla każdego z nich, nie przekracza kwoty dziesięciu złotych, kasacja jest niedopuszczalna ze względu na ograniczenia wynikające z art. 392¹ § 1 k.p.c.

Kasacja strony pozwanej jest niedopuszczalna także z tej przyczyny, że nie spełnia wszystkich wymagań konstrukcyjnych przewidzianych dla tego rodzaju

środka odwoławczego, wynikających z art. 393³ § 1 k.p.c. Przepis ten wymaga od wnoszącego kasację - oprócz oznaczenia zaskarżonego orzeczenia, przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia oraz sformułowania wniosków kasacyjnych - także przedstawienia okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji.

Wypełnienie obowiązku wynikającego z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. polega na przedstawieniu okoliczności uzasadniających przyjęcie kasacji do rozpoznania, co jest niezależne od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Wypełniając obowiązek wynikający z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. skarżący powinien wskazać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości albo wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 30 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC 2002 nr 2, poz. 22, z 5 lipca 2001 r., V CKN 176/01, nie publikowane, z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147). Może także przedstawić argumenty wskazujące na oczywiste naruszenie prawa lub nieważność postępowania (por. uchwałę połączonych Izb - Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02, OSNC 2003 nr 4, poz. 92).

W tej ostatniej uchwale Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02, stwierdzono, że przesłanki kasacji (okoliczności uzasadniające jej rozpoznanie) powinny nawiązywać do okoliczności uniemożliwiających odmowę przyjęcia kasacji do rozpoznania, wymienionych w art. 393 § 1 i § 2 k.p.c. Wymaganie konstrukcyjne z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. jest bowiem genetycznie i funkcjonalnie połączone z instytucją tzw. przedsądu, czyli instrumentem selekcji kasacji na wstępnym etapie ich badania przez Sąd Najwyższy. Przedsąd służy podjęciu przez Sąd Najwyższy decyzji (o charakterze jurysdykcyjnym) co do tego, czy rozpoznanie kasacji przysłuży się ujednoczeniu orzecznictwa, wyeliminowaniu rozbieżności oraz usunięciu wątpliwości pojawiających się w praktyce wykładni i stosowania prawa, wreszcie rozwojowi jurysprudencji. W uchwale tej Sąd Najwyższy przyjął, że art. 393 k.p.c. formułuje cztery przesłanki, uniemożliwiające odmowę przyjęcia kasacji do rozpoznania:

- w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
- istnieje potrzeba dokonania wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie,
- zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo,
- zachodzi nieważność postępowania.

Przesłanki te tworzą zespół przyczyn usprawiedliwiających skierowanie kasacji do merytorycznego rozpoznania. Katalog ten ma charakter rozłączny w tym sensie, że zaistnienie którejkolwiek przesłanki jest wystarczającą przyczyną przyjęcia kasacji do rozpatrzenia, wszystkie one stanowią zaś podstawę mechanizmu prawnego selekcjonowania kasacji pod kątem dopuszczenia tego środka odwoławczego do rozpoznania.

Omawiany wymóg jest niezależny od wymogu przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 52). Jego celem jest umożliwienie Sądowi Najwyższemu dokonania oceny, czy w danej sprawie istnieją przesłanki do przyjęcia kasacji czy też do odmowy takiego przyjęcia. Nie zastępuje go wskazanie jako podstawy kasacyjnej naruszenia określonego przepisu prawa i uzasadnienie tego naruszenia.

Kasacja wniesiona w imieniu strony pozwanej w żaden sposób nie wypełnia wymagania wynikającego z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. Skarżąca nie przedstawia bowiem istotnego zagadnienia prawnego, ani nie powołuje się na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, nie twierdzi też, że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo albo zostało wydane w warunkach nieważności postępowania.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 393⁷ § 2 k.p.c. w związku z art. 393⁵ k.p.c.

=====